

Referanser:

Arkivsak: 17/01312-46

Mindre endringer i Kirkemøtets forretningsorden

Sammendrag

I forbindelse med Kirkerådets evaluering av Kirkemøtet i maimøtet 2026 kom det frem enkelte ønsker om justeringer av Kirkemøtets forretningsorden og andre spørsmål knyttet til denne. I tillegg har sekretariatet gjennom forberedelse og gjennomføring av møtet, samt ved dialog med og opplæring av dirigentskapene gjort noen erfaringer knyttet til mulige forenklinger og tydeliggjøringer i forretningsorden for å tilpasse dagens praksis. I denne saken foreslås justeringer i lys av disse.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

I.

I Kirkemøtets forretningsorden gjøres følgende endringer:

§ 1-5 annet ledd skal lyde:

Hvis et medlem har forfall for *mer enn én dag*, innkalles i stedet varamedlem for hele møtet.

§ 3-1 annet ledd skal lyde:

Kirkemøtets dirigentskap opplyser om endringer i Kirkemøtets sammensetning siden forrige møte samt forfall og møtende varamedlemmer til det forestående møtet.

§ 4-1 annet til fjerde ledd oppheves. Femte ledd blir nytt annet ledd.

§ 5-6 første ledd, første punktum skal lyde:

Saker behandles vanligvis minst *én gang* i komiteen, og skal resultere i en kortfattet skriftlig innstilling til Kirkemøtet

Annet ledd skal lyde:

Innstillingen *bekreftes* av komitéleder og saksordfører i komiteen.

§ 5-7 oppheves.

§ 6-2 skal lyde:

I saker som har vært behandlet i en av komiteene, skal innstilling *foreligge* minst én time før sesjonen *saken skal behandles* i begynner.

§ 7-1 siste ledd oppheves.

§ 7-3 oppheves.

II.

Endringene trer i kraft straks.

Saksorientering

Voteringer i Kirkemøtet

I Kirkerådets evaluering (KR 45/26) ble det etterspurt hvorvidt forretningsordenen kan justeres til å åpne for at Kirkemøtets medlemmer kan stemme mot deler av et vedtak uten å bli tvunget til å stemme mot hele vedtaket, og Kirkerådet traff følgende vedtak:

«Kirkerådet ber om å få en sak tilbake om voteringsorden i Kirkemøtets forretningsorden».

Forretningsordenen § 7-5 stiller ikke detaljerte krav til hvordan voteringer må foregå i Kirkemøtet ut over generelle krav til alminnelig flertall og hvordan stemmer avgis, og møtets sedvane ved voteringer har dermed blitt til gjennom Kirkemøtets praksis over tid. For ordens skyld beskrives denne i korte trekk under.

Ved de fleste saker foreligger det før møtets start en utredning med forslag til vedtak fra Kirkerådet. Denne mottas av Kirkemøtet og oversendes til en av komiteene for behandling. Når komiteen har gjort sin innstilling erstatter denne Kirkerådets forslag som det primære votingstema. Eventuelle forslag som er fremmet i plenum, men som komiteen ikke har tatt inn i sin innstilling, kan opprettholdes i plenum, og blir da gjenstand for særskilt voting. Dersom forslaget får flertall, erstatter det komiteens formulering på det eller de punkter forslaget gjelder. Det er altså en justering av det helhetlige votingstema.

Når så alle opprettholdte endringsforslag er behandlet og enten forkastet eller akseptert av Kirkemøtet i plenum, står en «ny» helhet igjen, som tas opp til den endelige votingen der sakens vedtak i sin helhet enten vedtas eller avvises. Det er først når møtet kjenner til hvordan denne helheten ser ut at hver enkelt kan gjøre opp sin mening – «kan jeg støtte helheten i dette, selv om jeg var i mindretall på

voteringer over enkeltforslag?» Dersom svaret på det er ja, stemmer medlemmet for det foreliggende forslaget, og vice versa.

Skulle et flertall i Kirkemøtet stemme mot saken i den endelige voteringen, avsluttes behandlingen av saken uten at Kirkemøtet har truffet noe vedtak. Dette har så langt sekretariatet har registrert aldri forekommet, og i slike tilfeller vil det vanligvis være mer nærliggende at enten komiteen eller plenum på et tidligere stadium går inn for et annet vedtak, for eksempel om utsettelse eller at saken sendes tilbake til Kirkerådet.

Fordelen med måter å gjøre voteringer på denne måten, er at det gir en ryddighet for både dirigenter og medlemmer, og siden svært mange saker som Kirkemøtet behandler handler om hele dokumenter som vedtas, for eksempel en liturgi eller en regeltekst, finnes det ikke andre grunnleggende metodikker som også ivaretar hensynet til vedtakskvalitet på en akseptabel måte.

Det er imidlertid ett vesentlig unntak, som knytter seg til de tilfeller hvor Kirkemøtets foreliggende helhet til votering er delt opp i logisk avgrensede punkter, for eksempel nummererte vedtakspunkter som fastsetter eller gjør endringer i ulike regelverk, eller som er ulike anmodninger til Kirkerådet eller andre. Her vil det være mulig etter dagens forretningsorden og etablert sedvane, å votere enten samlet for alle vedtakspunkt eller, dersom Kirkemøtet ønsker det, med separate voteringer for ett eller flere punkt. I så tilfelle vil hvert punkt kunne bli vedtatt når voteringen for det punktet er avsluttet.

Dette har ikke vært del av sekretariatets opplæring i forretningsordenen for nye dirigentskap, som har hatt som målsetting å være overkommelig og skape et oversiktlig bilde for dirigentskapet som er så enkelt som mulig å navigere etter. Sekretariatet registrerte imidlertid ved sist møte at en slik voteringsmulighet ble etterspurt og ikke etterkommet, og vil i forberedelsen av neste møte løfte problemstillingen med neste dirigentskap.

Siden vurderingen er at denne adgangen allerede foreligger etter dagens forretningsorden foreslås det ikke endringer i forretningsordenens punkt om avstemninger.

Grense for forfall

Kirkerådet traff i maimøtet følgende vedtak:

«Kirkerådet ber direktøren forberede et forslag til endring av KM forretningsorden §1-5 Møteplikt, som samsvarer bedre med dagens lengde på KM.»

Forslaget viser til forretningsordenens § 1-5 annet ledd, som lyder:

«Hvis et medlem har forfall for to dager eller mer, innkalles i stedet varamedlem for hele møtet.»

De første tiårene av Kirkemøtets historie varte møtet vanligvis i om lag seks dager, og gjennom 2010-tallet var det flere tilfeller av at møtet varte i syv dager. I 2023 besluttet Kirkemøtet at møtet skulle kortes inn, med «tre-fire dager, inkludert to

dager i helgen» som retningslinje. To dagers fravær vil dermed i dag tilsi en vesentlig større del av møtet enn tidligere. I endringen som nå legges frem for Kirkerådet, er grensen satt ved «mer enn én dag». Da kan et medlem være borte en hel dag fra forhandlingene, men må være til stede fra morgenen påfølgende dag. Sekretariatet har vurdert om det skulle fastsettes en prosentsats eller lignende, men har kommet til at for å kunne håndheve bestemmelsen effektivt og rettferdig overfor Kirkemøtets medlemmer er det ønskelig med en tydelig grense som ikke gir behov for skjønnsutøvelse fra administrasjonens side.

Endringene i forretningsordenen er foreslått gjennomført med umiddelbar ikrafttredelse. Siden gjeldende forretningsorden vil legges til grunn ved innkalling og håndtering av forfall i forkant av møtet vil likevel dette ikke få konsekvenser for hvem det innkalles varamedlem for til Kirkemøtet i 2027.

Orientering om forfall m.m.

Forretningsordenen § 3-1 annet ledd sier i dag:

*«Kirkerådets sekretariat sørger for registrering av møtedeltakere.
Endringer i forhold til utsendt deltakerliste offentliggjøres av dirigenten.»*

Sekretariatet har vurdert om bestemmelsen fremstår som overflødig, men har kommet frem til at det kan være hensiktsmessig at det reguleres at Kirkemøtet formelt orienteres om endringer i møtets sammensetning samt aktuelle forfall og varamedlemmer, slik det i praksis gjøres i dag. Formuleringen er derfor foreslått justert noe og spisset inn mot dette.

Dagsorden

Forretningsordenen § 4-1 annet til fjerde ledd lyder:

*Kirkemøtet fatter vedtak om dagsorden.
Forslag om endret dagsorden fremlegges for og fremsettes av
dirigentskapet. Forslaget om endret dagsorden skal være begrunnet.
Vedtak om endret dagsorden krever alminnelig flertall.*

I likhet med andre forslag til endringer i forretningsordenen er også dette basert i møtets utvikling og nåværende lengde. I praksis må de fleste større saker behandles de fleste dager, og vedtaket om dagsorden har de senere årene vært mer eller mindre en oversikt over bortimot alle saker som skal behandles av møtet. De formelle reglene om vedtak av dagsorden foreslås derfor fjernet, samtidig som det fortsatt vil påligge dirigentskapet å planlegge og kommunisere når de ulike saker er tenkt behandlet, slik det i dag skjer både i dialog med komitelederne i egne kveldsmøter og i plenum.

Antallet komitebehandlinger

Etter at Kirkemøtets forretningsorden § 6-3 ble endret i 2025 skal de fleste saker nå behandles først i plenum og deretter i komite før saken igjen kommer opp i plenum. Ved en inkurie ble ikke samtidig § 5-6 første ledd første punktum endret for å samsvare med dette, og om en skulle oppfylt begge krav ville det tilsi tre gangers plenumsbehandling som hovedregelen. Dette er åpenbart ikke i tråd med Kirkemøtets intensjon i sak KM 7/25, og regelen foreslås derfor endret til at saker skal behandles «minst én gang» i komite, samtidig som det videreføres en anledning

til å gjennomføre ytterligere komitebehandlinger dersom sakens natur eller saksbehandlingen for øvrig skulle tilsi det.

Det kan her også bemerkes at ved en inkurie ble Kirkemøtet 2026 gjennomført etter gamle regler på dette punktet, slik at det kun var regelsakene som ble behandlet direkte i plenum slik reglene var frem til 2025. Dette vil rettes opp til Kirkemøtet i 2027, slik at de fleste eller alle saker da først behandles i plenum før de oversendes til komiteene i tråd med forretningsordenens bestemmelser.

Innstillinger

Etter § 5-6 annet ledd skal innstillingen «undertegnes» av komiteleder og saksordfører. Ved at formuleringen gjøres noe mer åpen, kan komiteleder og saksordfører «bekrefte» innstillingens korrekthet på et etter forholdene egnet vis, som enten kan være ved å sette penn til papir, som i dag, eller f.eks. ved å svare på en e-post som inneholder utkast til innstilling eller lignende. På denne måten vil komitesekretariatet kunne spare tid ved den avsluttende komitebehandlingen av en sak uten at det går på bekostning av de folkevalgtes ansvarliggjøring for sakens innhold.

Protokoll fra komitebehandlinger

Etter § 5-7 skal det skrives protokoll fra «komiteens møter» som signeres av komitelederen og sekretæren. Innholdet i protokollene er ikke nærmere fastsatt, og sekretariatet opplever at bestemmelsen praktiseres i varierende grad.

Av forenklingshensyn og for at komitesekretærene skal kunne dedikere mest mulig tid til komiteens faktiske saksbehandling, som i stor grad betyr å notere under komiteens møter og utarbeide forslag til innstillinger, foreslås det at bestemmelsen oppheves. Komiteens beslutninger, som valg av saksordførere og lignende, vil fortsatt refereres i plenum og føres i Kirkemøtets protokoll. Sekretærene vil også på samme måte som i dag fortsatt føre oppmøtelister i komiteene som dokumentasjonsgrunnlag for utbetaling av møtegodtgjørelse, men uten at det opprettes særlige dokumenter med tilhørende administrativt merarbeid.

Tidsfrister i plenum

Etter forretningsordenen § 6-2 skal innstillinger «foreligge utdelt» minst én time før sesjonen begynner. Dette har etter at Kirkemøtet ikke lenger produserer papirversjoner av alle sakspapirer blitt tolket til at innstillingen skal være tilgjengelig i møtesystemet minst en time før sesjonen saken skal behandles i begynner, og det foreslås derfor en mindre presisering i hvilken sesjon det gjelder samt at ordet «utdelt» strykes.

Forslag etter § 7-1

Forretningsordenen § 7-1, som handler om regulering av innlegg og replikk, har avslutningsvis en bestemmelse om at «[f]orslag i saksspørsmål som ikke gjelder dagsorden, forretningsorden eller voteringsorden, skal formes skriftlig og leveres dirigentskapet». Etter sekretariatets vurdering vil slike forslag uansett omfattes av reguleringen av endringsforslag i § 6-4, slik at bestemmelsen fremstår malplassert og overflødig. Det foreslås derfor at siste ledd oppheves.

Ferdigstillelse

Av § 7-3 i forretningsordenen fremgår det at «[n]år et spørsmål er satt under debatt, må ikke møtet heves før spørsmålet er avgjort ved avstemning eller forsamlingen har vedtatt at forhandlingene skal utsettes.» Denne formuleringen er lånt fra en tidligere versjon av Stortingets forretningsorden, og nåværende forretningsorden på Stortinget har ikke en lignende ordlyd. Formuleringen fremstår som overflødig, siden møtet er suverent og alltid i plenum kan motsette seg at dirigenten eller andre ønsker å heve det, og dette er ikke avgrenset til kun etter at den enkelte sak er tatt opp til behandling. Det foreslås derfor at bestemmelsen oppheves.

Vurdering av behovet for høring

Det har blitt vurdert om denne saken knyttet til endringer i Kirkemøtets forretningsorden er av et slikt omfang at den bør sendes på høring i forkant av Kirkerådets og Kirkemøtets behandling. Gitt forretningsordenens store påvirkning på hvordan møter i Den norske kirkes øverste representative organ gjennomføres, er det lagt til grunn en lav terskel for at endringer utløser en plikt til å gjennomføre høring.

Etter en konkret vurdering av de bestemmelser som foreslås endret, er likevel sekretariatets vurdering at justeringene hver for seg og til sammen ikke overgår den terskel som er etablert for at høring er nødvendig, også fordi endringene kun vurderes å ha konsekvenser for «indre forhold» vedrørende møtets gjennomføring, og ikke treffer tredjepart. De aktuelle høringsinstanser ville dermed være avgrenset til bispedømmerådene og biskopene, som alle også er medlemmer av Kirkemøtet og vil ha en anledning til å fremme sine synspunkter der.

Dersom det er ønskelig med høring av denne saken er det imidlertid tatt høyde for ved sakens utarbeidelse at en kort høring kan gjennomføres. Saken vil å så tilfelle komme tilbake til Kirkerådet i desember.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Saken har ikke økonomiske eller administrative kostnader av betydning, men forslagene som fremgår av saken vil kunne gi en moderat reduksjon av administrativ belastning i Kirkemøtets gjennomføring.